

Svar på remiss aktivering av civilplikt inom den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet

Ärende/diarienumr remissavsändare Fö2023/01488

Kommunens ställningstagande

Kommunstyrelsens tillstyrker att regeringen beslutar om tillfällig aktivering av civilplikten, i syfte att stärka personalförsörjningen inom det civila försvaret mot den kommunala räddningstjänsten och elförsörjningsområdet.

Kommunen utvecklar synpunkter på promemorian nedan.

Beslutet har fattats med stöd av kommunstyrelsens delegationsordning.

Sammanfattning

Regeringen har beslutat om att tillsätta en utredning för hur personalbehov inom det civila försvaret kan tryggas. Det finns dock anledning att skyndsamt vidta åtgärder som kan stärka det civila försvaret inom vissa områden innan utredningen färdigställts med anledning av det säkerhetspolitiska läget. Promemorian avser att föreslå de nödvändiga författningsändringarna för att aktivera civilplikt inom räddningstjänsten och elförsörjningsområdet.

Ärendet har hanterats i dialog med räddningstjänsten.

Statlig ersättning för civilt försvar

Av inledningen i kapitel 5.1 framgår i vilken lag kommunens ansvar för beredskapsförberedelser i den kommunala verksamheten är reglerad och i vilken lag den kommunala räddningstjänstens uppdrag vid höjd beredskap är reglerad. Luleå kommun gör samma bedömning av kopplingen mellan lag (2006:544) om kommuner och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) samt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO). LEH anger den generella ansvaret för beredskapsförberedelser medan LSO anger vilken förmåga som ska finnas.

Luleå kommun bedömer därför att 5 kap. 1 § LEH rörande statens finansieringsansvar för kommunernas beredskapsförberedelser även omfattar den kommunala räddningstjänstens beredskapsförberedelser. Luleå kommun bedömer dock att nuvarande överenskommelse om kommunernas arbete med civilt försvar inte innehåller tillräcklig ersättning för de åtgärder som krävs för den kommunala räddningstjänstens beredskapsförberedelser. Gällande

anvisningar från MSB rörande användande av den statliga ersättningen i förening med de villkor som framgår av överenskommelsen skapar ytterligare hinder för kommunen att även vid en ökad ersättning kunna prioritera att höja förmågan inom den kommunala räddningstjänstens förmåga. Konkret handlar det om att kommunen endast får använda statlig ersättning till planeringsåtgärder och kompetenshöjande insatser för räddningstjänstledningen. Kommunen får till exempel inte göra inköp av kommunikationsutrustning (Rakel) och teckna vilande abonnemang som de civilpliktiga ska kunna nytta vid övning och vid tjänstgöring med plikt.

Kommunen har noterat att regeringen utfärdat förordning (2023:490) om statsbidrag till kommuner för socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens beredskap. Via denna förordning ska kommunerna årligen ansöka om medel för beredskapsförberedelser för en del av det civila försvaret som kommunen ska bedriva. Luleå kommun noterar vidare att regeringen i sin budgetproposition, utgiftsområde 6, har skiljt ut räddningstjänstens beredskapsförberedelser från den statliga ersättningen enligt 5 kap. 1 § LEH. Luleå kommun ser med oro på den fragmentering som därmed uppstår, där olika delar av kommunens civila försvar finansieras på olika sätt med olika administrativa regler och krav. En fragmentering i den statliga ersättningen för beredskapsförberedelser medför en ökad administration och minskar därmed effekten av den statliga finansieringen.

Kapitel 5.1

Luleå kommun instämmer i att den kommunala räddningstjänsten idag huvudsakligen, eller helt, är dimensionerad för att hantera olyckor i fred. Luleå kommun instämmer också i att den kommunala räddningstjänsten behöver förstärkas för att kunna möta de utmaningar som krigsfara och krig kan medföra. Luleå kommun instämmer också i bedömningen att sådan förstärkning behöver omfatta kompetenshöjning så väl som ytterligare personella och materiella resursförstärkningar.

Kapitel 5.4

Luleå kommun tillstyrker förslaget att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) ska ges rätt att utföra utredningar och göra framställningar om krigsplacering för civilpliktiga i den kommunala räddningstjänsten.

Luleå kommun delar Förvarsdepartementets bedömningar rörande att

- MSB är mest lämplig för att på kort sikt kunna identifiera, utreda och utbilda dessa individer, och att
- MSB kommer att behöva ha ett nära samarbete med kommunerna i dessa frågor.

Försvarsdepartementet bedömer att MSB i dessa frågor behöver föra dialog med de civilområdesansvariga länsstyrelserna (COAL). COALs uppgifter i 8 § förordning 2022:525 uppfattar Luleå kommun avse statliga myndigheter, inte kommuner. COAL kan förvisso omfördela kommunala räddningstjänstresurser vid höjd beredskap men det är inte direkt kopplat till fördelning av de första civilpliktiga. Till detta bör också vägas in att COAL har funnits i ett år och fortsatt uppfattas befinna sig i uppstart av arbetet. Samråd med COAL får inte fördröja arbetet, som behöver ske skyndsamt.

Kapitel 5.6

Luleå kommun instämmer i att de individer som blir aktuella för direktinskrivning för civilplikt inom kommunal räddningstjänst bör få inledande repetitionsutbildning.

Luleå kommun ser positivt på att andra aktörer, särskilt kommunala räddningstjänster, ges möjlighet att genom upphandling bedriva räddningstjänstutbildningar så som Grundutbildning för räddningstjänstpersonal. Detta ger en lokal förankring och innebär också kortare resor för de som deltar i utbildningen. Eftersom det finns behov av fler räddningstjänstpersonal i den kommunala räddningstjänsten är det av vikt att ta bort trösklar för de som visar intresse för utbildning. Långa resvägar till utbildningsort kan utgöra en sådan tröskel.

Vidare anser Luleå kommun att det noga bör övervägas om inte även repetitionsutbildning av civilpliktiga inom den kommunala räddningstjänsten ska kunna utbildas av kommunala räddningstjänster på uppdrag av MSB. Detta skulle bidra till kompetensutveckling för räddningstjänsterna inom RUHB och skapa kopplingar mellan de civilpliktiga och räddningstjänster i den region där de sedan blir inskrivna. Regional och lokal förankring underlättar snabb förmågeuppbyggnad kopplat till geografisk och organisatorisk kunskap, och kan därtill underlätta för till exempel rekrytering av deltidsbrandmän. Om de civilpliktiga finns i närområdet och har en etablerad kontakt med kommunal räddningstjänst så ökar möjligheten att nyttja dem vid exempelvis omfattande skogsbränder.

Kapitel 7.2

Under rubriken *Finansiering* framkommer att *kostnader för personlig skyddsutrustning bör enligt regeringens bedömning täckas av medlen från 2025 och framåt*. Luleå kommun anser att det är otillräckligt med endast

skyddsutrustning för de civilpliktiga. Staten har finansieringsansvaret enligt 5 kap. 1 § LEH för kommunens beredskapsförberedelser inför höjd beredskap i kommunens verksamhet. För att kunna bedriva den kvalificerade verksamhet som tillkommer vid höjd beredskap enligt 8 kap. LSO krävs tillförsel av fordon, kommunikationsutrustning och räddningstjänstmateriel. Från 1995 och framåt, när ändringar gjordes i dåvarande räddningstjänstlag och lag (1994:1720) civilt försvar trädde i kraft, så tillhandahöll staten via Räddningsverket utrustning för räddningstjänst under höjd beredskap. En sådan ordning behöver komma på plats för att tillförseln av civilpliktiga ske ge effekt.

Rikard Aspholm
Enhetschef

LULEÅ KOMMUN

Detta dokument är elektroniskt signerat och juridiskt bindande.

KSO: Carina Sammeli